

Драги МАЛИКОВИЋ

ДУБРОВЧАНИ У КОТОРУ ТОКОМ XV ВЕКА

Кључне речи: Дубровник, Котор, Бока Которска, Млетачка Република, Херцег Нови, Которани, Дубровчани, Задар, Србија, Малфета, Кремона.

И у доба владавине Млетачке Републике (1420-1797), област Боке Которске пружала се целим појасом од Херцег Новог и Рисна па до Спича, као југоисточне границе Паштровића (Куфин). Иако су Будва и Паштровићи имали извесну аутономију, у погледу многих питања, ипак је целокупно то подручје било повезано ширим војним и судско-административним компетенцијама млетачког провидура у Котору.¹

Током XV века поморска трговина Котора највише је била везана са Дубровником, Корчулом, Задром, Светим Срђем на Бојани, Драчем, Валоним, Крфом, Артом, Пиргосом, Кларенцом, Патрасом, Тарентом, Месином, Баријем и Венецијом.² У трговачку активност највише су били укључени трговци из суседног Дубровника, зато је и током XV века велики број њих дуже време боравио у граду под Срђем, а многи су у њему били и стално настањени, од којих су најистакнутији у граду св. Трипуна имали статус пуноправних грађана.

а) Активност Дубровчана у Котору током XV века

Стављањем Котора под заштиту Млетачке Републике 1420. године отворене су, очито, још веће претпоставке за целокупну привредну активност на његовој територији. Ту погодност нарочито користе трговци и други пословни људи из Дубровника, па их је зато у граду св. Трипуна и током XV века био велики број. Они су се ту бавили свим могућим пословним активностима, које су могле да обезбеде било какву зараду.

¹ М. Милошевић, Границе Боке Которске за време млетачке владавине (1420-1797), Годишњак ПМК XXII (1974), 11.

² У периоду од 1441-1445. године Котор је располагао са преко 20 баркузија (Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке 1441-45. године, Годишњак ПМК IX (1960) 32).

У Котору су Дубровчани током XV века најчешће били трговци, разни стручни радници и неимари. Ту су они пословали готовим новцем, али су неретко робу продавали на почек и били дужници.

У времену привредног успона Дубровника, а нарочито почетком XV века, Дубровчанима су биле потребне велике количине грађевинског материјала. Осим опеке и обичног камена, неопходних за градњу у најближој околини, набављан је и бољи грађевински материјал из каменолома по далматинским градовима, посебно бели камен с Корчуле и црвени из Бара и Котора, затим из грчких и апенинских области.³

А Тома де Кастел из Барселоне, обавезао се 6. априла 1416. године, да ће за Дубровчанина Влаха Ђурђевића превести извесну количину жита са Сицилије у Дубровник, Задар или Котор по жељи наручиоца.⁴

У Котору се у првој половини XV века, помиње и сабљар Тошоје Ђурђевић из Дубровника.⁵

Марин Николе Ратиковић из Дубровника, иначе заступник Парвуле ћерке Ивана Соркочевеића исто из Дубровника, а своје мајке, удовице Никше Ратиковића, званог Радофа, а тада удате за Јакоба Атрио, као извршиоц тестаментa пок. Никше, на основу пуномоћја које је писао 12. јануара 1431. године, Laurentius de Zuchelis пок. Јакова из Кремоне, дубровачког нотара препоручено од стране дубровачке владе, опуномоћио је свог рођака Милића пок. Паутина да га заступа у Котору у свему што је горње пуномоћје одређивало.⁶ Два месеца после тога (18. марта), Радослав Богдановић de Vechia Varolo задужио се у Котору код Живане, жене Петка бачвара из Дубровника, на износ од 10 перпера которских, што је био део дуга за раније купљену Петкову земљу, коју му је продао Петков заступник Стефан Calogeorgi, иначе ћирилични нотар, за 40 перпера. Настали дуг је требао да буде намирен до Ђурђевдана 1431. године, под претњом плаћања уобичајене статутарне казне у Котору.⁷ А Раткица, жена Стојана, трговца из Дубровника, као извршиоца тестаментa свога мужа, именовала је 5. августа исте године Zuminianusa, апотекара у Котору, за свог заступника и адвоката, да може продати кућу пок. Стојана, као и све остало што је у Котору, са обавезом да сав новац и ствари преда Добрину Милановом у истом граду.⁸ Само дан касније,

³ И. Божић, Економски и друштвени развитак Дубровника у XIV и XV веку, Историјски гласник, Београд 1949, 51.

⁴ ХАД, Div. Not, XII, 141 од 6. IV 1416; Н. Фејић, Шпанци у Дубровнику у средњем веку, Београд 1988, 94.

⁵ N. Božanić - Bezić, Majstori oružari, štitari, kovači i ljevači topova od VIII do XVIII stoleća u Dalmaciji, Vojno pomorski ogledi I (1966), 56.

⁶ Историјски Архив у Котору (у даљем тексту: ИАК), Судсконотарски списи (у даљем тексту: СН), V, 25 од 16. II 1431.

⁷ ИАК, СН, V, 65 од 18. III 1431.

⁸ ИАК, СН, V, 232 од 5. VIII 1431.

Алегрето Ивановић са Корчуле, изнајмио је Андрушу Брајковићу из Дубровника, стално настањеном у Котору, своју барку ради превоза камена са Корчуле у Котор, где му је требао платити 9 перпера дубровачких, на име зараде.⁹ А 8. октобра исте године, Марко Терцић и његов брат Никола из Дубровника, стално настањени у Котору, примили су од Которанина Симика Брајковог 150 перпера которских. Циљ је био да ортаци тај новац уложе у трговину са Валоном или где друго. Два дела од зараде требала су да припадну Марину и Николи, а трећи Симику.¹⁰

У Котору су 24. јануара 1435. године Марин син Драгона пок. Луке Драгонибуса и Понције Ивановић из Дубровника склопили уговор о закупу брода. По том уговору Понције се обавезао да уступи свој брод Марину са циљем да овај отплови до Венеције или до Дубровника, са робом коју је имао утоварити у Котору. На релацији од Дубровника до Венеције унајмљени брод је могао да плови само по посебном договору уговарача, а они су тако стечену зараду требали да деле на два једнака дела. За све услуге Которанин Марин је имао да исплати Дубровчанину Понцију 30 дуката, и то по доласку у Венецију.¹¹

Исто Дубровчанин Радоња, иначе ковач по струци, радио је почетком 1436. године код ковача Миладина Новаковића у Котору.¹² У Котору су Дубровчани често трговали смоквама и вином. Тако су 5. октобра 1436. године Иван Марков из Дубровника, иначе капетан барке, и Которанин Драго Лукин и Вукац Стјепковић изнајмили у граду св. Трипуна од Ивана Палмице 344 венаца (reste) смокава, по пола гроша Балшина, или по један грош которски «или у новцу који се прави, ако до њиховог повратка буде искован». Трећина зараде од овог путовања, требала је да припадне Ивану, а два остала дела његовим пословним компанијима. Обрачун је требао да се сачини после првог путовања, тј. за наредних месец дана. Овај уговор је био потврђен пред которским судом 5. октобра 1436. године.¹³

Пословне књиге у Котору региструју током 1437. године активност седам Дубровчана у граду св. Трипуна. Оне најпре 14. јануара региструју уговор о закупништву између Добрушка Маргоцијевог Пашквалис, и Јеле, жене Марина Паскојевог Гучетића, иначе властелина из Дубровника. Јела је била обавезна да заштити Добрушкова права, код отварања тестаментa његове мајке Маргарете.¹⁴ У другој недељи јула (11. јула), Тошоје мачар

⁹ ИАК, СН, V, 213 од 6. VIII 1431; Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, *Годишњак ПМК VIII* (1959), 44.

¹⁰ ИАК, СН, V, 270 од 8. X 1431.

¹¹ ИАК, СН, V, 13 од 24. I 1435.

¹² N. Božanić-Bezić, *Majstori oružari*, 55.

¹³ ИАК, СН, VI, 26 од 5. X 1436; Р. Ковијанић - И. Стјепчевић, *О поморству Боке средином XV вијека*, *Годишњак ПМК II* (1953), 12).

¹⁴ ИАК, СН, VI, 96 од 14. I 1437.

(spatarius) у Котору, дужан је био код Бенка Петковића, златара из Дубровника, иначе његовог зета, 80 дуката, што је био остатак од 100 дуката мираза Тошојеве ћерке. Обавеза дужника је била да овај износ исплати за наредних 10 година, под условом да исплаћује по 8 дуката годишње.¹⁵ Истога дана, Бенко Петковић из Дубровника, је дао своме тасту Тошоју сва своја права на 100 дуката, које му је дао у мираз за његову ћерку Кристину.¹⁶ А два дана касније, Бенко је одредио Марка Новковића, исто мачара и Милића Паутиновог да заступа његова права у Котору.¹⁷

Нису ретки у Котору били ни међусобни пословни односи људи из Дубровника. Тако је Светолик Томин Паскојевић из Дубровника, 14. августа 1437. године, дао свом оцу Томи Паскојевићу, стално настањеном у Котору, сва своја права која је имао на имовину наслеђену од оца и мајке.¹⁸ А три дана касније, Иван Дужић из Дубровника, старости 18 година, по одобрењу свог стрица Радоње Радаковића, обавезао се да служи код Анђела Микше из Барлете једну годину, за годишњу плату од 5 дуката, једну кошуљу и хаљине.¹⁹ Исте године (6. априла), Пробо Чуденовић са Лопуда код Дубровника, задужио се био код Павла Монтелпаро, которског службеника за износ од 11 дуката златних (млетачких) и 4 гроша которска. То је био остатак и салдо заједничког пословања.²⁰

Исто Дубровчанин Иван Радашин обавезао се 6. децембра 1437. године да служи код Анстанија Бели, апотекара у Котору. Уговор је био склопљен на време од 6 година, за суму од 6 дуката, плус храна и одећа. Апотекар Анстаније је био обавезан да фамула Ивана научи апотекарском занату.²¹ Крајем истога месеца (23. децембра), свештеник Иван Гојковић из Дубровника, у име наследника пок. Радуле жене Марина, златара из Дубровника, као што се види из јавне исправе, коју је саставио Миленко de Schilis из Кремоне, иначе дубровачки нотар 1432. године, препустио је Андрушку Софка сва права која је имао на виноград и земљу који су се налазили на Кулином брду, на подручју Котора, које му је Радула била завестила.²²

Дубровчани су и наредне 1438. године често пословали у Котору. Магдена, ћерка пок. Стефана Пинтурина из Котора, иначе бродоградитеља, удала се 1. фебруара те године за Павла Сталцића (или Scarcich) из Дубровника, иначе златара. На име мираза примила је 200 перпера,

¹⁵ ИАК, СН, V, 198 од 11. VII 1437.

¹⁶ ИАК, СН, V, 199 од 11. VII 1437.

¹⁷ ИАК, СН, V, 200 од 13. VII 1437.

¹⁸ ИАК, СН, VI, 210 од 14. VII 1437.

¹⁹ ИАК, СН, VI, 211 од 17. VII 1437.

²⁰ ИАК, СН, VI, 232 од 6. X 1437.

²¹ ИАК, СН, VI, 279 од 6. XII 1437.

²² ИАК, СН, VI, 287 од 23. XII 1437.

«у роковима».²³ Само пет дана касније, Лауренције Мирославов из Дубровника, са 16 година старости, по одобрењу суграђанина Фрања Антонијевог, обавезао се да служи код мајстора Тертика, крзнара у Котору. Уговор о служењу био је склопљен на период од три године, уз годишњу плату од 30 перпера, плус храна, одећа и обућа.²⁴ А мало времена после тога (7. марта), мајстор Марин Адамов, иначе златар у Котору, и Ђурађ Радишић из истог града, сачинили су погодбу о градњи зида између њихових кућа, које су се налазиле у пределу которске цркве св. Мартина.²⁵ Поменути златар из Дубровника, Ђурађ Радишић, продао је 20. априла кућу Прибислави, жени неког Групка. Кућа се, како је горе речено, налазила код которске цркве св. Мартина, између куће Марина Адамовог, златара и куће исто Которанина Јурка Лондра. Кућа је била продата за износ од 70 перпера, од којег је износа манастиру св. Фрања у Котору, требало платити по два перпера годишње.²⁶

Још чешће су, очигледно, људи из Дубровника у Котору пословали током наредне 1439. године. Лауренције пок. Мирослава из Дубровника, се уговором са Млечанином Јулијаном Лореданом 17. фебруара исте године обавезао да му служи за наредне три године у Котору или где друго. Са своје стране трговац Лоредано је био обавезан да му годишње исплати по 14 гроша, плус храна и одећа, а обавезан је био да му на крају службе исплати још и 10 дуката.²⁷ А Которанин Драго Лукин Драго је 20. маја исте године за свог заступника у граду св. Трипуна одредио Франческа Болацијевог из Венеције, а стално настањеног у Дубровнику. Обавеза заступника је била да прими од једног пословног човека из Виталјине, иначе човека Михајла Николиног Лукаревића из Дубровника, једну балу тканина у вредности од 40 перпера, коју му је Которанин Драго дао у закуп.²⁸ И Трипун Лукин Драго и Иван Милковић из Дубровника, споразумели су се 30. јуна у погледу изградње зида између њихових винограда у Тивту. Тај зид је требао да подигне Трипун, а Иван је био обавезан да га оправља кад год буде требало.²⁹

Дубровачки златар, настањен у Котору, Павко Стојчић, дао је 30. августа 1439. године Которанину Милићу Паутино сва своја права која је имао код наплате дуга од 20 перпера, по признаници Лукше Богдановића, ковача. За настали дуг јемчио је Радашин Ђончић, а горња обвезница је била састављена у Дубровнику 7. децембра 1436. године руком тамошњег

²³ ИАК, СН, VI, 414 од 1. II 1438.

²⁴ ИАК, СН, VI, 420 од 6. II 1438.

²⁵ ИАК, СН, VI, 426 од 7. III 1438.

²⁶ ИАК, СН, VI, 819 од 20. IV 1438.

²⁷ ИАК, СН, VI, 654 од 17. II 1439.

²⁸ ИАК, СН, VI, 725 од 20. V 1439.

²⁹ ИАК, СН, VI, 769 од 30. VII 1439.

нотара Egida de Ingo из Кремоне.³⁰ Непун месец дана после тога (29. септембра), склопљен је у Котору брак између Николе Наталовог из Дубровника, стално насељеног у Котору, и пунице пок. Богојевић. Од младе је Никола, на име мираза примио 100 перпера, у новцу, роби и стварима, похрањеним заједно са покућанством у једној кући у пределу которске цркве св. Трипуна. Та кућа се налази између кућа Михајла Бубанића и куће свештеника Магнифика, исто Дубровчанина.³¹

Никола Рушков Котруљевић из Дубровника, даровао је 31. септембра свештеника Ивана Палташића свим својим правима на покретну и непокретну имовину коју је завештио племенитом Стефану Котруљевићу. Радило се о винограду у Тивту и још о некој другој роби.³² Исто Дубровчанин стално настањен у Котору Павле Стојчић, иначе которски златар, кредитирао је 7. октобра добра пок. Стефана Пинтуре. Радило се о Стефановом винограду у месту Мрчевцу, а позајмица је гласила на 200 перпера, била је насловљена као мираз Павлове жене, а ћерке Стефанове. Ово се јасно види из исправе писане на име Луке Паутиновог 1. фебруара 1438. године.³³

Током децембра 1439. године архивске књиге у Котору региструју пословну активност још тројице Дубровчана у том граду. Најпре је 10. децембра те године регистрован брак између Катарине, ћерке пок. Тертина, крзнара из Дубровника, а бившег становника Котора и његовог суграђанина Миладина Миочића, исто крзнара у граду св. Трипуна. Младожења је од Катарине на име мираза био примио 160 перпера, а тај износ му је била дала њена мајка Љуба.³⁴ Само три дана касније, Радован Радишић из околине Дубровника (из места Грумаза), обавезао се да ће служити код Пашквала Пугоминовића из Дубровника. Уговор је био склопљен у Котору, и гласио је на будућу годину дана. Са своје стране, Пашквал је био дужан да Радована храни, одева и обува, као и да му плаћа по 5 перпера годишње, на име плате.³⁵ У Котору је 27. децембра 1439. године био склопљен брак између Николете, ванбрачне ћерке Никше Маргоцијевог (de Pelegrinus) и Радоње Миројевића из Дубровника, каменорезца, стално настањеног у Котору. Од Никше је младожења на име мираза примио износ од 100 перпера «у одећи и стварима».³⁶ Никша Маргоцијев, остао је дужан Радоњи Миројевићу из Дубровника, иначе

³⁰ ИАК, СН, VI, 785 од 30. VIII 1439.

³¹ ИАК, СН, VI, 786 од 29. IX 1439.

³² ИАК, СН, VI, 787 од 31. IX 1439.

³³ ИАК, СН, VI, 792 од 7. X 1439.

³⁴ ИАК, СН, VI, 856 од 10. XII 1439.

³⁵ ИАК, СН, VI, 857 од 13. XII 1439.

³⁶ ИАК, СН, VI, 866 од 27. XII 1439.

своме зету, 30 перпера на име мираза своје ћерке Николете, а обавеза му је била да тај дуг измири за наредних шест година.³⁷

Которанин Људевит Драго је са Милатом Радмичовићем из Дубровника, дрводељцем стално настањеним у Котору, 30. јула 1440. године уговорио да му овај у граду св. Трипуна сагради једну баркузију за одређени простор неке ампулијске мере, носивости 32 плаустра (колета) апулијских, рачунајући плаустар по 7 перпера и 6 гроша. Которанин је био обавезан да му плати уговорену цену кад брод буде готов.³⁸ Исте године (16. новембра), био је склопљен брак између Николете, ћерке раније поменутог Тошоја, мачара из Дубровника, стално настањеног у Котору, и Алексија, златара, исто Дубровчанина. Младожења је од Тошоја, на име мираза у новцу, роби и стварима, требао да прими 150 перпера, све према одредбама которског Статута.³⁹

Никола Радашинов Јанчић, био је исто Дубровчанин. Његово презиме, мислимо, долази од Јуније (Јунио, Јанко, Ђонко). Отуда Јанчић и Ђончић. Износећи архивске податке о Николином брату Матку, знаменитом сликару Котора и Дубровника, историчар Јорјо Тадић га наводи као Јунчић. Подаци из которског и дубровачког архива откривају Николу Јанчића, которског ђакона, доцнијег свештеника и ректора которске школе, човека цењена и знаменита у свом крају.⁴⁰

Магистар Матко, сликар и брат ђакона Николе, бившег ректора которске школе, обавезао се, 11. маја 1442. године пред которским судом, да ће платити Марину Бући, протовестијару 19 гроша которских, као остатак од 20 перпера и 6 гроша дуга за кућу унајмљену бискупији. Два дана касније, Никола ђакон и поменути ректор школе у Котору, опуномоћио је свог брата, магистра Матка сликара, да наплати неке дугове. Са стране закупничког уговора је било написано: да је Никола ректор именоване школе.⁴¹

Према томе, не може се утврдити које године је Никола Јанчић био ректор которске школе, пре Николе Пасквалија или после њега. Не може се утврдити ни колико је година живео у Котору. Његов брат помиње се и касније више пута као становник Котора. Године 1444. примио је 15 перпера, као половину уговореног износа, за једну позлаћену икону коју је имао да изради за олтар цркве св. Трипуна. Новембра 1445. године магистар Матко обавезао се да наслика две иконе за цркву св. Јакова

³⁷ ИАК, СН, VI, 866 од 27. XII 1439.

³⁸ ИАК, СН, VI, 105 од 3. VII 1440.

³⁹ ИАК, СН, VII, 47 од 16. XI 1440.

⁴⁰ Ј. Тадић, Грађа за сликарску школу у Дубровнику 13-16 в., I-II, Београд 1952, 112; Р. Ковијанић – И. Стјепчевић, Културни живот старог Котора, књ. I, Цетиње 1957, 41-2.

⁴¹ ИАК, СН, VII, 427, 552; Р. Ковијанић – И. Стјепчевић, Културни живот старог Котора, књ. I, 41-2.

и Павла у Котору, од завештине Базилија Мариновог Бизанти, иначе главног заповедника которске ратне галије, уз обавезу да буде као она Петра Остојице у цркви св. Луке. Јануара 1446. године магистар Матко, покојног Радашина Јанчића из Дубровника, а становник Котора, издао је Николи Трифуновом Болици признаницу на 26 дуката за одећу. Према документима из Дубровачког архива, види се да је сликар Матко живео у Дубровнику од 1454. године. Изгледа, да се његов брат Никола вратио у родни Дубровник пре три године. Јуна 1454. године Матко Радашинов Јанчић уговорио је да наслика велику икону за главни олтар цркве св. Доминика. Није стигао да заврши тај рад, умро је новембра исте године. Зато је у уговору додато децембра 1454. године да обавезу преноси на себе дон Никола и сликар Бучац Рајаковић. Објављен је и тестамент сликара Матка. Извршиоци те опоруке били су његов брат Никола и рођак Петар. Годину дана касније, познати дубровачки сликар Ловро Добричевић, Которанин, примио је од дон Николе Јанчића 9 дуката, које је његов брат Матко био примио да наслика једну икону за манастир св. Ђорђа код Пераста.⁴²

Никола Јанчић умро је у Дубровнику од куге између 1465-1468. године. Сачуван је његов тестамент, писан 10. јуна 1465. године. Нађен је у дубровачкој општини, где су га предали нотар Франческо de Pivani-bus и свештеник Стефан Станисалић. Отворен је тек 8. октобра 1473. године.⁴³

Михаило и Никола Палташић унајмили су 27. новембра 1442. године баркузију којом су заповедали Алберт Радев и Алберт Приви из Дубровника. Дубровчани су требали да плове за Љеш, где су имали да се задрже десет дана на захтев закупаца или њихових трговачких опуномоћеника. У Љешу су заповедници брода из Дубровника требали да утоваре жито и да га превезу за Венецију, где су морали да остану осам дана ради истовара. Ако укрцају путнике на броду од Љеша до Венеције, приходе су имали да деле на пола, а за превоз жита Палташићу су платили по 13 солда за стар.⁴⁴

Дана 3. марта 1443. године Марин пок. Трипа Михајловог Буција из Котора дао је Радаци Новаковићу из Дубровника једну своју парцелу, величине 2 квадрањола. Са своје стране Радаци је на име закупнине обећао платити до месеца септембра исте године 2 которска перпера, као и неколико вредних поклона. За закуп од наредних седам месеци 4 перпера и још три поклона. Треће године требала је закупнина да износи

⁴² ИАК, СН, IX, 521, 601; Р. Ковијанић – И. Стјепчевић, Културни живот старог Котора, књ. I, 41-2.

⁴³ Р. Ковијанић – И. Стјепчевић, Културни живот старог Котора, књ. I, 41-2.

⁴⁴ ИАК, СН, X, 19, од 27. XI 1442; Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, Годишњак ПМК, IX (1960), 47.

исто 4 перпера, а власнику земље је имала да обезбеди још три нова пок-
лона.⁴⁵

Михоције Херковић из Дубровника обавезао се 11. априла 1443. године у Котору Леонарду Аугустовом Ескуло из Венеције, стално наста-
њен у граду св. Трипуна, да му донесе бродом 860 стари проса из Арте,
зашта му је Леонардо требао да плати по 4 гроша дубровачка за сваки
довезени стар. Леонардо је био погодио посао у Арти за 222 дуката, у
новцу и чоји. Дубровачки превозник је на тај начин, од Леонарда Ескула
био примио износ од 595 дубровачких перпера и 78 дуката за исплату
уговореног проса.⁴⁶

Георгије Арбанас (Albanensis) изабран је 1446. године за дуброва-
чког лекара, физика – хирурга (phisico et cirurgio). Касније се он презивао
Спан, био је дубровачки лекар пуних 10 година, а умро је у Котору.
Магистар Георгије Спан (Georgius Spanus) примљен је у државну службу
у Дубровнику априла 1444. године са годишњом платом од 500 перпера.
Уговором је био обавезан да лечи болеснике у граду и целој Републици,
као хирург и као интерниста. Године 1445. ишао је у Херцеговину на
позив херцега Стјепана Вукчића, да му лечи свастику, жену војводе
Петра Војисаљића, где је остао три месеца. Септембра 1446. године опет
је био послат херцегу Стјепану. Изгледа, 1449. године, ишао је у Црну
Гору да лечи војводу Гојчина Црнојевића. Августа исте године леčio је
у Котору млетачког провидура, који је «молио дубровачку владу да му
пошаље лекара». На молбу херцега Стјепана, послат је фебруара 1450.
године да лечи Иваниша Павловића, и ту је остао два-три месеца, а
октобра леčio је једног херцеговачког сина. Маја 1451. леčio је лекар
Георгије и херцегову мајку, Катарину, а априла 1453. године и херцеговог
сина Владислава. Тада је његова плата износила 600 перпера. Децембра
1453. године, Велико веће је донело одлуку да му се плата смањи, и он је
изгледа због тога напустио Дубровник.⁴⁷

Лекар Георгије се оженио Дубровчанком, ћерком Радослава Утје-
шиновића, Томажином. Веро се 31. децембра 1446. (тј. првих дана
1447.). У пролеће 1447. године трговао је у Падови. Крајем маја 1448.
године умро је у Котору, «ваљда у служби которске општине». Тада су у
Дубровнику одређени старатељи његовој деци који су 1467. године били
«овлаштени да потраже 70 перпера за одећу његове дече, два сина и две
ћерке»⁴⁸.

⁴⁵ Уговор су потврдили: Иван Маринов Бисте (судија) и Маритио Мекша као
аудитор (ИАК, СН, X, 81, од 3. III 1443.)

⁴⁶ Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, Годишњак ПМК, IX (1960), 47;
ИАК, СН, X, 118 од 11. VIII 1443.

⁴⁷ К. Јиричек, Историја Срба, II, Београд 1984, 313; Р. Ковијанић – И. Стјеп-
чевић, Културни живот старог Котора, књ. II, 24-5.

⁴⁸ Р. Ковијанић – И. Стјепчевић, Културни живот старог Котора, књ. II, 24-5.

Људевит Драго, син Драга Лукиног, примио је у Котору за сувласника на својој баркузији капетана Андрију Наталовог из Дубровника, који је купио трећину брода и заповедништво над њоме. После обављеног путовања, ортаци су сачинили обрачун 25. јануара 1444. године. Почетком фебруара, неки Влахо (Радоња) обавезао се Људевиту Драго да ће му отплатити 60 дуката за трећи део баркузије коју му је продао и да ће барком заповедати верно и опрезно. Свакако, то је била друга Људевитова баркузија, а не она што је раније дао у сувласништво капетану Андрији Дубровчанину.⁴⁹

У Котору је 3. августа 1444. године Дубровчанин Радослав Ратковић продао Которанину Луки Паутиновом неке тканине за 17 которских перпера.⁵⁰

А 24. маја 1451. године Петар Мицић, мачар из Котора, и Фрањо Никша из Дубровника, опуномоћили су Марина Симоновог и његовог брата Ивана да их заступа у спору с неким Луштитчанима. Почетком јула которски судија пресудио је да Петар Мицић и његов јемац Марин Симонов плате Трифуну Загуровићу и његовом трговачком другу Јакши Лукином Паскваливићу 67 перпера дуга.⁵¹

Влахо Дубровчанин, био је наставник которске школе пре 1452. године. Не може се закључити да ли је био ректор те школе, или само наставник. Октобра те године помиње се као бивши наставник исте школе. Тада је ангажовао свог брата да у Котору исплати неке дугове.⁵²

Јаков Сампсонов, Петар Наталов и Остоја Ђурић имали су у Котору једну баркузију којом је заповедао Остоја. Свакоме од њих је припадала трећина баркузије и њена опрема. По наређењу Которске општине, млетачког провидура и судија, трећина овог једрењака продата је 24. маја 1458. године Фрању Ђентили из Дубровника за 35 дуката. Сутрадан, Фрањо је дао обавезу да ће на време исплатити тих 35 дуката Јакову Сампсону. После тога (3. јула), Остоја Ђурић, капетан баркузије, овластио је Фрања Ђентилија да наплати 5 дуката дуга од Матеје Вентуре из Венеције. Право наплате 35 дуката које је Ђентиле остао дужан после куповине трећине баркузије Сампсон је пренео на Николу и Јована, синове Љешка ковача. Дана 22. новембра 1458. године капетан баркузије Ђурић узео је од Петра Наталовог 35, а од Фрање Ђентилија, стално настањеног у Котору, још 3 љешка ковача. Дана 22. новембра 1458. године капетан баркузије Ђурић узео је од Петра Наталовог 35, а од

⁴⁹ Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке 1441-45 године, Годишњак ПМК, IX (1960), 35; ИАК, СН, X, 427 и 438 од 25. I 1445.

⁵⁰ ИАК, СН, IX, 90 од 3. VIII 1444.

⁵¹ ИАК, СН, CXLIX, 734 од 24. V 1451; Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, Годишњак ПМК, XIII (1965), 17-8.

⁵² ИАК, СН, CXLIX, 945 од октобра 1452; Р. Ковијанић – И. Стјепчевић, Културни живот старог Котора, књ. I, 43.

Фрање Ђентилија, стално настањеног у Котору, још 35 дуката. За тих 70 дуката Остоја је имао да купи просо и утовари га на закупљену баркузију. Поред тога, могао је да купи још и другу робу у Котору. Остоја Ђурић, поморац, продао је 17. маја 1459. године Петру Наталовом из Котора и Фрањи Ђентилијевом из Дубровника, иначе сувласницима которског брода, своју трећину баркузије којом је он заповедао, за износ од 103 перпера. Исплатио га је истог дана Петар Наталов.⁵³

У Котору се 14. јуна 1458. године домаћи трговац Јакоб Грашо сагласио да је дужан Грималду Гриманију општинском благајнику у граду св. Трипуна износ од 80 дуката. Тај дуг је настао после продаје половине њихове заједничке наве Дубровчанину Михајлу Жупани. Овај износ дуга дужник је био обавезан да плати за наредних три, а суму од 10 дуката за два наредна месеца.⁵⁴ Исте године (14. августа), Никола пок. Марка Бизантис и Влахуша Матковић из Котора, Петко Прибигнић из Дубровника, иначе зидар (*murarius*), уговорили су изградњу једног зида. Овај посао требао је да се оконча до 19. августа те 1458. године и за њега је мајстор из Дубровника имао да добије 80 которских перпера.⁵⁵

Михајло Лаватис продао је 6. октобра 1458. године своју марцилијану мајстору Марину Ивановићу (Живковићу), златару из Дубровника, за 20 дуката. Истога дана, златар Марин Ивановић, звани Фортнар, као зет которског мачара Марка Новаковића, платио је Михајлу 15 дуката за купљену марцилијану, а остатак од 5 дуката Михајло је имао да наплати од Ника Радоњина, которског службеника, који је већ дуговао златару Марину за раније купљени виноград.⁵⁶ Две недеље после тога (22. октобра), Павле син Стасаве, удовице пок. Микање из Пераста, уз сагласност Трипка, његовог брата, и уз одобрење мајке му Стасаве, склопили су уговор у Котору са Божичком Цердоне, златаром из Дубровника, стално настањеним у Котору. У том уговору Дубровчанин је узимао Павла за фамула, на период од осам наредних година. За то време Божичко се обавезао да ангажованог фамула храни, одева и обува. Интересантно је да је Дубровчанин ангажованом фамулу у Котору требао да плаћа у роби (кожама). Са своје, пак, стране, Павле се обавезао да осам година верно служи, као и да врати и плати све трошкове који су могли настати током његова служења у Котору и ван њега.⁵⁷

⁵³ ИАК, СН, XI, 42, 43, 65, 493; Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, Годишњак ПМК, XIV, (1966), 36.

⁵⁴ Уговор је склопљен пред Трифуном Маргоцијевим (судијом) и Илијом Драго, као аудитором. (ИАК, СН, XI, 117 од 14. VII 1458.).

⁵⁵ Уговор је био склопљен пред Трифуном Маргоцијевим и Илијом Драго, као аудитором. (ИАК, СН, XI, 234 од 14. VIII 1458.).

⁵⁶ Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, Годишњак ПМК, XIV (1966), 40; ИАК, СН, XI, 154 од 6. X 1458.

⁵⁷ Уговор је склопљен са горе наведеним судијом Трифуном Маргоцијевим и

Которанин Данијел Друшко и Петко Прибинић, зидар из Дубровника, стално настањени у Котору, склопили су 9. новембра 1458. године уговор о изградњи куће у граду св. Трипуна. Тим уговором зидар Петко из Дубровника се обавезао да сагради кућу од камена (*de tugo*) за Данијелов рачун. Кућа је требала бити дужине 24 брахија. Са своје стране, Которанин Данијел је имао да плати све трошкове градње, као и сав материјал. Требао је да обезбеди и три радника, а уговорена кућа је имала да буде завршена до празника св. Петра (односно до месеца јуна 1459.). У случају да до тог времена мајстор Петко не заврши уговорену кућу био је обавезан да плати которским Статутом предвиђену казну. Иначе, градња куће је требала да кошта 70 которских перпера, а првих 25 перпера Данијел је био дужан да плати пре почетка радова. Остатак је требао бити исплаћен у житу, вину и осталој храни или сировинама.⁵⁸ Мајстор Петко Прибинић из Дубровника се одмах 9. новембра дао на посао, уз помоћ свог рођака Јакше Прибанића, почео је да набавља материјал за изградњу уговорене куће Данијела Друшка из Котора.⁵⁹

Двадесет дана касније (29. новембра), Радула, ћерка пок. Марина Новаковића и жена раније поменутог Марина, златара из Дубровника, званог Форнари, се сагласила да је од Дикле, жене Николе Радоњића из Котора, примила 200 дуката, ради куповине вина у месту Мерчепу, близу Котора. Радило се о куповини 55 квадрањола вина, које је било купљено 9. септембра 1458. године.⁶⁰ Овај дуг је био исплаћен на време, сем 25 дуката, који су требали да буду плаћени до 1460. године.⁶¹

Раније поменути Петар Прибинић, зидар из Дубровника, стално настањен у Котору, је 1. фебруара 1459. године уговорио да изради заједнички зид између Которана Трипа Пашковог и оружара (*balisterio*) Николе. Изградња граничног зида је требала да кошта 8 дуката и 4 перпера по квадратном метру, а тај износ уговарачи нису били обавезни да плате, ако планирани зид не би био изграђен за уговорено време.⁶² Исте године (17. маја), Остоја Јурић, морнар из Котора је продао домаћем трговцу Петру Наталисовом и Фрању Ђентиле из Дубровника, стално настањеном у Котору, трећину власништва на својој баркузији, за износ од 103 перпера которска и 4 гроша.⁶³

аудитором Франом Бизанти (ИАК, СН, XI, 172 од 22. X 1458.).

⁵⁸ Уговор је био склопљен пред Лудовиком Драго (судијом) и Добром Бизанти, као аудитором; ИАК, СН, XI, 197 од 9. XI 1458.).

⁵⁹ ИАК, СН, XI, 197 од 9. XI 1458.

⁶⁰ Уговор је био склопљен пред которским судијом Трипком Маргоцијевим и Добром Бизанти, као аудитором (ИАК, СН, XI, 248 од 29. XI 1458.).

⁶¹ ИАК, СН, XI, 249 од 29. XI 1458.

⁶² Уговор је био склопљен пред которским судијом Трипком Маргоцијевим и Добром Бизанти, као аудитором (ИАК, СН, XI, 373 од 21. II 1459.).

⁶³ ИАК, СН, XI, 493 од 17. V 1459.

Которски провидур Арсеније Дуодо унајмио је од Которанина Михаила Палташића, власника једрењака, 26. септембра 1459. године исти брод са опремом и морнарима за износ од 60 дуката. Према том уговору, Арсеније је закупио цео простор изнајмљеног брода и на њега је требао да увари све своје ствари и своју породицу. При том, провидур Дуодо је у Котору био купио и 408 стари жита од Ђорђа Крезимана из Дубровника за износ од 200 дуката. Ово жито Палташић је био дужан да укрца на свој брод. Од Ђорђа је унапред примио 207 дуката на име превоза, а осталих 33 дуката најамнине требао је Арсеније да плати капетану Утјешиновићу кад стигне у Венецију.⁶⁴

Никша Лампаров (Болица) и Никола Мажан, кројач, арбитри у спо-ру Алегрета Радичевог Радосаљића, иначе Дубровчанина, стално настањеног у Котору, и његове жене Љубе, с једне стране и Радослава Рајеваца, капетана брода, и његове жене Радуле, пресудили су, 26. марта 1468. године, да Рајевац са својом женом плати Радосаљићу и његовој жени 11 и по перпера, на име реалног дуга.⁶⁵

б) Дубровчани као кредитори у Котору током XV века

Дубровачки трговци су у Котору робу и производе и током XV века најчешће продавали на кредит. А како део њих нису могли на време да наплате, тај део посла су остављали изабраним заступницима или которским трговачким и редовним судовима. Није био редак случај да су се у граду св. Трипуна и сами Дубровчани налазили у улози судија и пословних заступника.

Влахо Добров Прибијеновић из Мориња, зидар по занимању (*magangonus*), дуговао је 15. јануара 1431. године Луки Паутиновом 20 перпера которских, са којим износом је био дужан да подмири дуг Алегрета из Дубровника, заступника Которанина Аугуста, морнара, према исправи коју је писао нотар Сандо пок. Гаспарина из Венеције, 10. новембра 1430. године, а оверио Петар Нигро, исто из Венеције, плебан цркве св. Софије. За Влаха је гарантовала његова жена Дамуса.⁶⁶ А браћа Јакша и Микена, синови пок. Гавра Враћена уступили су 8. фебруара исте године сва своја права Марину пок. Николе Ратковићу из Дубровника на исплату дуга од Ђорђа пок. Николе, трговца из Котора, који је остао дужан њиховом оцу Гавру, као што се види из три исправе које је писао Антоније de Santogen-

⁶⁴ Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, Годишњак ПМК, XIV (1966), 40; ИАК, СН, XI, 570-71 од 26. IX 1459.

⁶⁵ Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, Годишњак ПМК, XV (1967), 39; ИАК, СН, XIII, од 26. III 1468.

⁶⁶ Уговор је био закључен пред судијом Николом пок. Марина Буџије и Пашком пок. Рорісі Бисантис, као аудитором (ИАК, СН, V, 2 од 15. I 1431.).

esio, бивши которски нотар. Дуг је иначе износио 152 и по перпера.⁶⁷

И Дубровчанин Остоја Мартиновић је често био одсутан из Котора, зато је 22. марта 1431. године задужио крзнара Тошка (peliparius) да га заступа у том граду.⁶⁸ То исто учинио је и његов суграђанин Влахо Бернардов 12. априла исте године. Он је тада овластио Марка Терцића из Дубровника да га заступа у Котору код реализације свих његових послова у том граду.⁶⁹

И Марин Никшин Ратковић из Дубровника је 19. фебруара 1437. године за свог заступника одредио суграђанина Марина Никшиног Баска. Интересантно је да заступник није имао у задатак да га представља у Котору, већ «да заступа сва његова права у родном им Дубровнику».⁷⁰ Мало другачија намера је била Марине, ћерке Људевита Гучетића из Дубровника, жене Которанина Људевита Лукиног Драго. Она је 9. фебруара 1438. године овластила свога мужа да заступа њена права у погледу легата њених родитеља.⁷¹

Иван Маљковић из Дубровника је 25. фебруара 1439. године за заступника својих послова у Котору одредио Которане Николу Рого и Симику Брајановог,⁷² а Јелуша, кћи пок. Дубровчанина Матије Бокса, иначе жена Ивана Трифуновог Драго, именовала је 15. априла исте године свога сина Драгоја за свог заступника са задатком овога да од епитропа пок. Маруше жене пок. Живе, протовестијара, наплати 100 перпера дубровачких. Тај новац горњој Јелуши је својим тестаментом била оставила исто раније поменута Маруша Враћен.⁷³ Исто трговац из Дубровника, Никша Твердаковић се 17. августа 1439. године у Котору пред Луком Паутино и Марушом Стефановом, као епитропима (извршиоцима опорукe) пок. Стефана, одрекао дела дуга који му је покојник остао дужан у том граду.⁷⁴

Богослав Милорадовић из Дубровника опуномоћио је пред которским судом, 2. септембра 1442. године, Ратка сабљара из Котора да прими од Лауренција Мавровог, главног заповедника у Заливу, заоста-вштину Георгија Богославовог, који ју је примио у Котору, а био је веслар на галији, како плату за његову службу, тако и ствари које су му остале на

⁶⁷ ИАК, СН, V, 23 од 8. II 1431.

⁶⁸ ИАК, СН, V, 68 од 22. III 1431

⁶⁹ ИАК, СН, V, 79 од 12. IV 1431.

⁷⁰ ИАК, СН, VI, 113 од 19. II 1437.

⁷¹ ИАК, СН, VI, 423 од 9. II 1438.

⁷² ИАК, СН, VI, 683 од 25. II 1439; О делатности которског трговца Симику Брајановог видети детаљније код: Д. Маликовић, Трговачка и кредитна активност Которанина Симику Брајановог средином XV века, Бока 24 (2005, 385-97).

⁷³ ИАК, СН, VI, 748 од 15. VI 1439.

⁷⁴ ИАК, СН, VI, 773 од 17. VIII 1439.

галији.⁷⁵ Исте године (4. априла), млетачки провидур и судије у Котору су пресудили да Трипуша Пинтура плати Марину Родостовићу из Дубровника 15 перпера и 7 гроша, као остатак ранијег дуга на износ од 90 перпера.⁷⁶

Которанин Трипун пок. Луке Болице се 4. марта 1444. године сагласио да је дужан мајстору Стефану пок. Прима Радулиновићу из Дубровника, а стално настањеном у Котору, износ од 100 дуката (*boni auri*). Овај дуг дужник је требао да врати до празника св. Михаила, тј. за седам наредних месеци. У противном, био је обавезан да плати Статутом предвиђену казну.⁷⁷ А месец дана после тога (15. априла) мајстор Ђорђе Ивановић из Дубровника, иначе крзнар стално настањен у Котору, одредио је жену Дражулу за свог заступника у Дубровнику и Сплиту. Њена је обавеза била да прикупи и наплати све дугове од тамошњих дужника.⁷⁸

Током наредне 1445. године которске књиге региструју кредитну позајмицу Дубровчанина Јакоба Рукомановића, исто стално настањеног у Котору, Мартиници пок. Михајла Буције. Радило се о кредитној позајмици на 60 дуката.⁷⁹

И Милат Панчић, Пераштанин, иначе познати поморац, јануара 1451. године, дао је признаницу на 35 и по дуката које је дуговао бачвару из Дубровника, односно његовом опуномоћенику Јакобу Ескуло, венецијанском трговцу у Котору.⁸⁰ Исте године (17. маја), Никша Миочевић из Дубровника, као заступник Николе Рушковог, дубровачког писара, што се види из пуномоћја које је дубровачки нотар Ђовани Сфондратис из Кремоне писао 17. маја 1451. године, поднео је которском суду 19. маја тужбу против Томе Жиметковића са острва Колочепа, иначе капетана баркузије Николе Русковог, којега је заступао адвокат Јаков Трифунов Пасквалић. Тома је био сувласник трећине поменутог брода. Према обавештењу адвоката, он није испунио уговорену обавезу услед епидемије која га је задесила у Венецији.⁸¹

Новак Добрић из Будве, дао је 24. маја 1451. године уверење Николи Тремшановићу, иначе капетану брода, који је за њега јемчио Станцу Шуовићу из Дубровника, од кога је купио вино за 40 дуката. Станца је

⁷⁵ ИАК, СН, VII, 67 од 2. IX 1442.; Р. Ковијанић – И. Стјепчевић, О поморству Боке средином XV века, 33.

⁷⁶ ИАК, СН, VI, 580 од 4. VI 1442.

⁷⁷ Уговор је био склопљен пред которским судијом Зуком Мекша и Никитом Секи, као аудитором (ИАК, СН, X, 475 од 4. III 1444.).

⁷⁸ Уговор је склопљен пред которским судијом Марином Буција и Никшом Сигој, као аудитором (ИАК, СН, IX, 3 од 15. IV 1444.).

⁷⁹ ИАК, СН, IX, 444 од 29. VII 1445.

⁸⁰ ИАК, СН, XI, 22 и CXLIX, 651, 690 од јануара 1451.

⁸¹ ИАК, СН, XI, 707 од 17. V. 1451.; Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, Годишњак ПМК XIII (1965), 14.

исплатио Радашин Тихосалић из Дубровника. Било је ту 93 коже лисичје, 49 говеђих, 9 овчијих, 3 свињске и разних других предмета.⁸² У октобру те године, Фрањо Вукослављев Јунчић одредио је за свог заступника у Котору Божичка Бранојевића и крзнара Радашина.⁸³

Пуну пословну и кредитну активност трговци из Дубровника су у Котору развили током 1458. године. Средином априла те године (15. априла), Дубровчанин Антоније Замањо, као кредитор и Марин Симиков из Котора су ушли у судски спор⁸⁴ а само три дана касније, Марија, ћерка пок. Влаха Градића из Дубровника и жена Франа пок. Мата Бизанти из Котора, изабрала је за свог прокуратора дубровачког племића Влаха пок. Петра Соркочевића. Он је имао задатак да наплати сва њена потраживања и позајмице који су остали после смрти његовог оца Влаха у Котору.⁸⁵ И Михајло Палташић из Котора се 19. маја 1458. године сагласио да је дужан Марку Спаску из Дубровника, иначе *commissario* пок. Георгија Спан, лекара из Котора, износ од 40 дуката.⁸⁶

И касније су дубровачки трговци често кредитно пословали у граду св. Трипуна. Тако је 29. јуна 1458. године Дубровчанин Матија Ратковић за свог заступника у овом граду именовано суграђанина Марка Живковића. Његов задатак је био да од Марина Радовога наплати ненаплаћен дуг.⁸⁷ А само петнаест дана касније (14. јуна) Јакоб Грашо из Котора, се сагласио да је дужан Грималду Гримани, благајнику у Котору, 8 дуката, што је био остатак ранијег дуга, насталог од куповине наве у Котору од стране Дубровчанина Миха Зугани. Овај дуг Јакоб је био обећао дати и платити горњем општинском благајнику, тако да је износ од 10 дуката требао да буде исплаћен за два будућа месеца а остатак, до половине фебруара наредне године.⁸⁸

У другој недељи августа 1458. године (9. августа), презвитер Лука, син пок. Бранка Грубацића, становник Дубровника, одредио је Которане Стефана Калогеоргијевог, сукнара, и Наталина пок. Метице, за своје заступнике у том граду. Задатак именованих прокуратора је био да попишу и наплате сва Лукина потраживања у граду Котору.⁸⁹

И. Радулина, жена Марина, златара из Дубровника, стално настање-

⁸² ИАК, СН, CXLIX, 703, 721 од 24. V 1451.

⁸³ ИАК, СН, CXLIX, 800 од октобра 1451.

⁸⁴ ИАК, СН, XI, 9 од 15. IV 1458.

⁸⁵ ИАК, СН, XI, 10 од 18. IV 1458.

⁸⁶ ИАК, СН, XI, 40 од 19. V 1458.

⁸⁷ ИАК, СН, XI, 99 од 29. VI 1458.

⁸⁸ Уговор је био склопљен пред которским судијом Трипком Маргоцијевим и Илијом Драго, као аудитором (ИАК, СН, XI, 117 од 14. VII 1458.).

⁸⁹ Уговор је био склопљен пред Трипком Маргоцијевим, судијом у Котору, и пред Илијом Драго, као аудитором истог суда (ИАК, СН, XI, 229 од 9. VIII 1458.).

ног у Котору, била је принуђена да 25. септембра 1458. године именује свог заступника у том граду. Дужност именованог заступника је била да у Радулинино име исплати сва потраживања и дугове у том граду.⁹⁰ Свог заступника у Котору 3. октобра именовао је и Петар пок. Трипа Болице. Он је за прокуратора одредио свог суграђанина Ивана, сина Матка Козанића. Задатак именованог заступника је био да наплати сав његов дуг од Дубровчана Радоње и Бенедикта. Ово се односило на све кредитне износе који су настали из њиховог заједничког пословања у Котору, Барлети или било којем другом месту у Апулији.⁹¹

Раније помињани Дубровчанин Фрањо Ђентиле, стално настањен у Котору, се као заступник Ивана Ламбертовог из Венеције 29. октобра 1458. године сагласио, да је од Јакоба Грашовог из Котора, примио 16 перпера которских. Радило се о остатку дуга, који је био неисплаћен у ранијем пословању између Ивана и Јакоба.⁹² А пред сведоцима у Котору, Антоније Замањо из Дубровника се 15. децембра сагласио да је од Марка Теодора Влавовог примио 100 перпера которских. Радило се о дугу који је Которанин Марко био дужан да плати Николи пок. Симона Брајко и његовој браћи, на основу исправе, коју је 1451. године био саставио которски нотар Иван Лукша.⁹³

И током наредне 1459. године архивске књиге у Котору региструју велики број кредитних ангажмана дубровачких пословних људи у том граду. Најпре је 15. јануара те године Которанин Драго, син Трипка Драгомановог узео за свог заступника Павла, својег пословног ортака, иначе сина Николе Петровог Сарачића из Дубровника. Овај уговор је био склопљен ради наплате свих Драгових потраживања у Котору.⁹⁴ А Трипо пок. Лауренција Буције из Котора се 18. јануара исте године сагласио да је дужан Дубровчанину Антонију Замањи износ од 181 перпер которски, као остатак од куповине вина од стране горњег Трипа. Овај износ дуга дужник је био обавезан да исплати до месеца августа будућег, до ког датума је Антоније требао да се врати с пута у Венецију.⁹⁵ Трипо Буција из Котора се истога дана задужио и код Франа Ђентилеа из Дубровника, на износ од 27 перпера которских. И овај кредит је био узет од имовине Дубровчанина Антонија Замање, а његов суграђанин Франо је био само

⁹⁰ ИАК, СН, XI, 139 од 25. IX 1458

⁹¹ Уговор је склопљен пред которским судијом Трипом Марангоном и Илијом Драго, као аудитором (ИАК, СН, XI, 228 од 3. X 1458.).

⁹² Уговор је склопљен пред которским судијом Лудовиком Драго и тамошњим аудитором Добројем Бизанти. (ИАК, СН, XI, 179 од 29. X 1458.).

⁹³ ИАК, СН, XI, 280 од 15. XII 1458.

⁹⁴ Уговор је био склопљен пред Николом пок. Матије Бизантис, као судијом и Добром Бизантис, као аудитором (ИАК, СН, XI, 320-21 од 15. I 1459.).

⁹⁵ Уговор је склопљен пред которским судијом Николом Бизантис и Добром Бизантис као судијом. (ИАК, СН, XI, 328 од 18. I 1459.).

његов заступник. Ових 27 перпера Которанин Трипо је био дужан да врати за месец дана.⁹⁶

Средином фебруара 1459. године (16. фебруара), Бартол пок. Андрије Рушковог из Дубровника, именовано је у Котору суграђане Мароја Живковића и Матију Округловића, за своје заступнике. Именовани прокуратори су имали у задатак да регулишу сва потраживања која је пок. Андрија имао у родном Дубровнику и његовом дистрикту.⁹⁷ Мало после тога (30. марта) Дубровчанин Франо Ђентиле, који се био оженио у Котору, и Анастасија, његова жена а удовица пок. Бартоломеја Винцентијевог, апотекара у Дубровнику, узели су Матију Томазијевог Бунића, властелина из Дубровника, да за рачун Анастасије, поврати мираз од средстава пок. Бартоломеја. Именовани заступник из Дубровника Матија Бунић је био обавезан и да наплати сав новац од дубровачких племића Ивана Палташића и Симона Растића, са којима је покојни Анастасијин муж Бартоломеј пословао.⁹⁸

Ђорђе Радовановић из Дубровника, звани Кресман, се 5. маја 1459. године сагласио да је дужан суграђанину Ђорђу Миомановићу, а стално настањеном у Котору, као заступнику неког Божичка кредитора. Дуг је износио 43 дуката, и био је остатак једног рачуна сачињеног у Дубровнику, од стране Ивана Лауренцијевог, дубровачког нотара 31. октобра 1454. године.⁹⁹

А Фрањо Ђентиле из Дубровника, се 12. маја 1459. године у име своје жене Анастасије сагласио да је од наследника пок. Николе Палташића из Котора, примио 25 перпера которских. Примљени новац је био остатак дуга који је пок. Никола дуговао пок. Бартоломеју Винцентијевог из Венеције, ранијем мужу жене му Анастасије.¹⁰⁰

И Дубровчанин Франо пок. Дамјана Рањине имао је током 1459. године одређена потраживања у Котору. Зато је 14. августа за своје заступнике код наплате тог дуга одредио Которане Луку Трифуновог Драго и Јеролама Замању, који су били дужни да му у истом граду наплате дуг од 110 перпера которских.¹⁰¹

⁹⁶ ИАК, СН, XI, 328 од 18. I 1459.

⁹⁷ Уговор је био склопљен пред которским судијом Николом Бизанти и аудитором Добром Бизанти. (ИАК, СН, XI, 385 од 16. II 1459.).

⁹⁸ Уговор је сачињен пред Николом пок. Матије Бизантис (судијом) и Добром Бизантис, као аудитором. (ИАК, СН, XI, 422-23 од 30. III 1459.).⁹⁸ Уговор је сачињен пред Николом пок. Матије Бизантис (судијом) и Добром Бизантис, као аудитором. (ИАК, СН, XI, 422-23 од 30. III 1459.).

⁹⁹ Уговор је склопљен пред которским судијом Луком Јукато и Пасквалом Томковићем, као аудитором. (ИАК, СН, XI, 474 од 5. V 1459.).

¹⁰⁰ ИАК, СН, XI, 487 од 12. V 1459.

¹⁰¹ ИАК, СН, XI, 550 од 14. VIII 1459.

А 15 јуна 1468. године, Никола Радашиновић из Дубровника, стално настањен у Котору, се сагласио да је дужан да плати Јакобу пок. Никше Јакобовог Пасквалис из Котора 98 перпера которских за раније купљене говеђе коже. Дуг је требао да плати тако да једну трећину подмири до празника св. Мартина, а остали део до будућег Ускрса.¹⁰²

Трифо Деполо и Јакомо Грашов Дади из Котора, били су 14 децембра 1472. године именовани за судије у спору између Которанина Франа Остојића и Ратка Радоичића из Дубровника, стално настањеног у граду св. Трипуна (*habitor Catari*), као сувласника на нави на којој су обојица имали право власништва, и који су били пословни ортаци, посебно у трговини са Крфом.¹⁰³

в) Дубровчани као дужници у Котору

Осим што су давали робу и новац на кредит, у Котору су се дубровачки трговци и остали пословни људи из суседног Дубровника током XV века неретко и задуживали.

Стефан пок. Матије Скрибано из Котора, одредио је 3. марта 1431. године Марина Дерса и Никшу Суицића из Дубровника за своје заступнике, са задатком да га представљају у Дубровнику код исплате 22 перпера од наследника или тропара имовине пок. Влаха Колице из Дубровника.¹⁰⁴ Мало после тога (18. марта), Живко Николић из Дубровника задужио се код Которанина Миликија Паутина на износ од 22 перпера и 8 гроша. Дуг је настао код куповине четири велика појаса и четири друга направљена на сеоски начин, као и због куповине једног панцира. Настали дуг је требао бити враћен за три наредна месеца.¹⁰⁵ А 6. јуна Живко Сцеконић из Дубровника задужио се у Котору код домаћег трговца Марина Друшковог на износ од 34 перпера млетачких, што је био остатак од много већег дуга насталог од продате му робе.¹⁰⁶ Истога дана, Влатко Морепולי, становник Малфете, као капетан брода, под називом «*st. Maria dela Carita*», ступио је у ортачке односе са челником Стехонићем из Дубровника, стално настањеним у Драчу. Радило се о позајмици од 28 златних дуката.¹⁰⁷

Истог месеца (26. јуна 1431.), и Дубровчанин Андрушко Бојковић задужио се код Николе Трупчевића из Котора на износ од 15 которских перпера. Дуг је настао код куповине куће у том граду, која је раније припадала Петрушки, нећаки горе наведеног Николе Трупчевића. Кућу је Андрушко на јавној продаји купио у Котору за интерес своје жене

¹⁰² ИАК, СН, XIII, 605 од 15. VI 1468.

¹⁰³ ИАК, СН, XIII, 710 од 14. XII 1472.

¹⁰⁴ ИАК, СН, V, 42 од 3. III 1431.

¹⁰⁵ ИАК, СН, V, 65 од 18. IV 1431.

¹⁰⁶ ИАК, СН, V, 184 од 6. VI 1431.

¹⁰⁷ ИАК, СН, V, 184 од 6. VI 1431.

Сенке.¹⁰⁸ На много већи износ задужили су се 28. септембра 1431. године Марко и Никола Терцић из Дубровника. Они су тога дана на почек у Котору узели 188 дуката (чистог новца). Касније су очигледно браћа из Дубровника у граду св. Трипуна позајмили још 112 дуката, по курсу од 3 млетачка перпера за један дукат.¹⁰⁹

Стојан Остојић из Дубровника задужио се током 1436. године два пута. Најпре је 29. децембра те године од Драгоја Лукиног Трипше и Павла Трифуновог Болице позајмио 12 дуката и 31 грош за коже и рашу које су му ови продали. Задужени Дубровчани су се у Котору обавезали да настали дуг плате Радиши Добрићевићу из Пераста, иначе капетану брода, који је поменуто робу и истоварио са свог брода.¹¹⁰ Истога дана Стојан се у Котору задужио и код Луке Јакобовог Пашквалис на износ од 10 дуката и 40 гроша которских. Дуг је настао од куповине робе у Котору. Дужник се истим уговором обавезао да плати Љепоју Вобанићу износ од 10 дуката и 18 гроша дубровачких, што је очигледно било његово задужење у Котору. Сав износ кредита задужени Стојан се обавезао да врати Ђованију Салимбенеу, млетачком конзулу у Дубровнику.¹¹¹

Током наредне 1437. године у нотарским књигама су регистрована два задужења дубровачких трговаца у Котору. Најпре 16. марта те године Ђурак (Јурак) Радишић из Дубровника, иначе златар стално настањен у Котору, у том се граду задужио код Бонација Петровића из Дубровника на износ од 82 перпера. Дуг је настао на основу јавне исправе коју је писао Месин Сцивицић из Кремоне, дубровачки нотар, 1437. године, и био је остатак потраживања из 1435.¹¹² И Тертикус Мирославић из Дубровника, иначе крзнар у Котору се 31. октобра, заједно са пословним ортаком и гарантом његовог дуга Примом Грегоровићем исто из Дубровника, обавезао да ће послати Которанину Луки Паутиновом сав износ дуга. Радило се о кредиту од 40 перпера, колико му је Лука раније био позајмио.¹¹³

Исто Которанин Иван Радичев је 12. фебруара 1438. године уступио свом брату Паскоју сва своја права на 200 дуката, колико је Лука из куће Бунџа у Дубровнику био обавезан да плати Будни, удовици Радичевој.¹¹⁴ И Лука из Венеције, иначе балисатар у Дубровнику, је 8 маја исте године

¹⁰⁸ ИАК, СН, V, 196 од 26. VI 1431.

¹⁰⁹ ИАК, СН, V, 254 од 28. IX 1431.

¹¹⁰ ИАК, СН, VI, 84 од 29. XII 1436.

¹¹¹ ИАК, СН, VI, 84 од 29. XII 1436.

¹¹² ИАК, СН, VI, 93 од 16. III 1437.

¹¹³ ИАК, СН, VI, 251 од 31. X 1437.

¹¹⁴ ИАК, СН, VI, 295 од 12. I 1438.

био дужан Которанину Луки Паутиновом 40 перпера, које му је позајмио «као пријатељу».¹¹⁵

Током 1440. године у которским судским књигама регистрована су два задужења пословних људи из Дубровника у граду св. Трипуна. Најпре се Ђурађ, крзнар из Дубровника, стално настањен у Котору, 1 септембра те године задужио код Алегрета Петровог из Паштровића на износ од 10 перпера и 5 гроша. Радило се о куповини на кредит 150 кожа јагњећих.¹¹⁶ Исте године (23. новембра), Марко и Никола, браћа Радончићи из Дубровника, а трговци у Трговишту, примили су у Котору од Михаила и Николе Палташића 574 дуката. Радило се о куповини соли и лана, за које су се браћа обавезала дотерати кредиторима у Котору сирови бакар, рачунајући један његов милијар по 11 дуката. Рок за окончање ове трансакције био је празник Госпођиндан наредне 1441. године.¹¹⁷ А само дан касније, поменути Марко и Никола Радончићи из Дубровника, су се у Котору задужили и код домаћег трговца Живка Јурића на износ од 44 и по дуката. Дуг је остао после обављеног обрачуна њиховог ранијег заједничког пословања.¹¹⁸ Поменути Живко Јурић је и касније наставио да послује са браћом Радончићима из Дубровника. Они су тако 24. новембра у заједничку трговину уложили 385 и по дуката. За ту вредност су дубровачка браћа примила у Котору од свог пословног ортака сировог бакра, глете и сирове свиле. У корист заједничког удружења са Которанином Живком, браћа су ову количину робе требали да превезу у Венецију и да је тамо продају.¹¹⁹

Дана 21. марта 1443. године Тонко, звани Томарус Жанетић из Дубровника се сагласио да је дужан да плати Николи пок. Петра из Котора, стално настањеним у Венецији 32 дуката, на основу рачуна сачињеног у которској судској канцеларији.¹²⁰

Радоња Новаковић из Дубровника се 3. септембра 1445. године задужио код Радича Марици из Котора на износ од 44 перпера и 5 гроша которских. Овај износ дуга задужени Дубровчанин је био обавезан да врати за један будући месец, односно, до повратка задуженог Дубровчанина са последњег трговачког путовања.¹²¹ Исто током новембра (16. новембра), Дубровчанин Богиша Димитријевић, у своје име, као и у име свих својих наследника, се сагласио да је дужан Томи, Бакоју и Николи Лауренцијевом

¹¹⁵ ИАК, СН, VI, 466 од 8. V 1438.

¹¹⁶ ИАК, СН, VII, 13 од 1. IX 1440.

¹¹⁷ ИАК, СН, VII, 23 од 23. XI 1440.

¹¹⁸ ИАК, СН, VII, 53 од 24. XI 1440.

¹¹⁹ ИАК, СН, VII, 53 од 24. XI 1440.

¹²⁰ ИАК, СН, X, 100 од 21. III 1443.

¹²¹ Уговор је склопљен пред которским судијом Иваном Мартиновим Бизанти и Лауренцијем Буџија, као аудитором (ИАК, СН, IX, 473 од 30. IX 1445.).

Буџија, члановима удружења у Котору, на име куповине 114 брахија и три гроша тканина, њему продатих по пола. Овај дуг задужени је био обавезан да исплати за један наредни месец, исто до повратка задуженог са својег последњег трговачког путовања.¹²² И Марко Миомановић из Дубровника (из Купара - de Cuparis), се 19. децембра сагласио да је у Котору позајмио од Живка Павлице 20 перпера и 10 гроша которских, за куповину вина. Овај износ дуга задужени Дубровчанин је био обавезан да плати за наредних 15 дана, под претњом да плати статутом предвиђену казну.¹²³

Пред млетачким провидуром у Котору и тамошњим судијама, Радашин Тракосалић из Дубровника, а стално настањен у граду св. Трипуна, је 21 маја 1451. године изјавио да је дужан дубровачком племићу Аловизију Јунијевом Ђурђевићу износ од 263 перпера и 6 гроша. Овај дуг је настао на основу јавне исправе састављене од стране Ивана Угривовића, дубровачког нотара, дана 24. септембра 1449. године.¹²⁴ А Которанин Никола Болица, власник баркузије, поднео је 7. јула 1451. године которском суду жалбу против Тонка Циљебановића из Дубровника, стално настањеног на острву Колочепу. Болица је јемчио исто Которанину Марину Бући, протовестијару за Тонка, који је остао дужан 6 перпера и 4 гроша за купљену бродску опрему. Пошто ја саслушао сведоке, суд у Котору је пресудио да Тонко плати настали дуг.¹²⁵

И Јаков Грашо се 14 јула 1458. године задужио, код Грималда Гримани на износ од 80 дуката. Дуг је настао од куповине дела наве (pro parte navis), коју је на јавној продаји купио Михаило Жупани из Дубровника. У ствари, Гримани је продао наву заплешену у водама код Улциња, а ухваћену у контрабанду. И како смо већ истакли, купио ју је Михаило Жупани из Дубровника за износ од 102 дуката. Сутрадан Жупани је, за позајмљених 109 дуката, zaloжио Михаилу Радонићу из Стона наву коју је Контаренова галија ухватила у времену контрабанда, с обавезом да настали дуг плати у августу месецу исте године. У противном, Радонић је могао продати наву ради подмиривања дуга.¹²⁶

Марин, златар, син пок. Ивана из Дубровника, се 6. октобра 1458. године у Котору сагласио да је Которанину Главатису дужан износ од 15 дуката. Радило се о остатку ранијег дуга, насталог од куповине једне марцилијане.¹²⁷ А месец дана касније (10. новембра), и Дубровчанин Антоније Замањо се задужио код Трипа пок. Лауренцијевог Буџије на износ

¹²² ИАК, СН, IX, 519 од 16. XI 1445.

¹²³ ИАК, СН, IX, 562 од 19. XII 1445.

¹²⁴ ИАК, СН, XI, 714 од 21. V 1451.

¹²⁵ ИАК, СН, XI, 740 од 7. VII 1451; Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, Годишњак ПМК XIII (1965), 6.

¹²⁶ ИАК, СН, XI, 117, 118, 119 од 14. VII 1458; Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке, Годишњак ПМК XIV (1966), 44.

¹²⁷ ИАК, СН, XI, 154 од 6. X 1458.

од 27 дуката. Радило се о дугу насталом од куповине две тканине (40 јединица дужине), по мери которској, као и о дугу од још 3 перпера и 4 гроша, насталог од куповине 1.000 низова смокви. Сваки низ осушених смокава је плаћен по један грош. Овај дуг задужени Дубровчанин је био обавезан да плати, од дуга којег је имао код синова пок. Симика Брајача из Котора.¹²⁸ И Дикла, жена Дубровчанина Николе Радонића се у Котору 31. новембра сагласила да је дужна Радули, ћерки пок. Марина Новаковића, а жени Марина, златара из Дубровника, 25 дуката «чистог новца». Овај дуг је настао од продаје вина из Мерчепа, а поменути износ дуга Дикла је била дужна да плати до Божића 1460. године.¹²⁹

Исто Дубровчанин Лауренције Стојаковић, стално настањен у Херцег Новом, се 26. септембра 1459. године задужио код Которанина Добра Василијевог Бизанти. Радило се о куповини лана на кредит, у износу од 19 дуката. Овај износ дуга задужени је био обавезан да врати за четири наредна месеца, под претњом плаћања статутом предвиђене казне. За овај износ дуга задужени Дубровчанин је био добио и 300 либри сировог воска, који је требао да прода у Венецији.¹³⁰

После пада српске државе под турску власт 1459. године настале су, разумљиво, другачије околност за сваку врсту пословања па и за живот свих њених житеља. Котор је делио судбину државе у чијем се саставу налазио. Пословни људи из његовог окружења су ценили да је у њему било све мање простора за њихово деловање и боравак. Тако су се понели и привредници из суседног Дубровника, зато је и њих у граду св. Трипуна од друге половине XV века било све мање. Истина, поједини дубровачки трговци су у Котор стизали, или ту дуже боравили, и после тог времена.

Тако се Ратко Радончић из Дубровника, стално настањен у Котору, иначе капетан брода, обавезао се 16 јула 1470. године пред которским судом, односно пред судијом Ђорђем Бизанти (зетом Ивана Црнојевића), да ће Николи Миховом Бући, у име Марина Лауренцијева Самуела из Бара, који се налазио у Фиренци са својим братом Јованом, платити 3 дуката, које је позајмио од поменутог Јована. Иначе, суд је у Котору још 9. октобра 1469. пресудио да свештеник Никола Томша и Трипо Павла Стјепова, исплате од Јованове оставштине Николети жени Ратка Дубровчанина, поморца, сестри Јовановој, легат који јој је оставио брат Јован, својим писмом од 11. марта 1468. године. Ратко Радончић, обавезао се пред судом, 23. јула 1470. године, да ће платити Добрушку Болици 5 ду-

¹²⁸ Уговор је склопљен пред которским судијом Николом Бизанти и Добром Бизанти, као аудитором (ИАК, СН, XI, 199 од 10. XI 1459).

¹²⁹ Уговор је склопљен пред Трипком Маргоцијевим, судијом, и Добром Бизанти, као аудитором (ИАК, СН, XI, 249 од 31. XI 1458).

¹³⁰ Уговор је склопљен пред которским судијом Луком Јако и Пасокојем Темковим, као аудитором (ИАК, СН, IX, 568 од 26. IX 1459).

ката, као јемцу Марина Буће.¹³¹

Dragi Maliković

PEOPLE OF DUBROVNIK IN KOTOR DURING THE 15TH CENTURY

Summary

During the 15th century a remarkable number of people from Dubrovnik were staying and trading in Kotor. Usually it meant temporary residence, lasting as long as demanded by a specific business operation, but some of them used to spend longer time in St. Tripun's town; a certain number of the people from Dubrovnik settled permanently in Kotor and therefore got the status of Kotor habitants. The people of Dubrovnik stayed in Kotor in order to collect some Balkan raw materials, or to deliver final European products. In this town under Serbian rule the merchants of Dubrovnik purchased Balkan raw materials for cash or on credit and financed a part of the business in the town. Full activity of the merchants of Dubrovnik lasted till the Medieval Serbia fell under Turkish rule in 1459. After that their number was rapidly getting smaller, so that after that year they could rarely be met in the Medieval Kotor, as it can be seen in the available archival material dating from the time.

¹³¹ ИАК, СН, XIII, 8, 707, 7, 9, 17, 764; Р. Ковијанић, Једрењаци которске луке 1461-1470, Годишњак ПМК XV (1967), 37.